

רבי חגי איזירר

מגדולי הדיינים בארה"ק

זפרח לו איש ההלכה*

זיכני הבורא שזכיתי להכיר את הרב'ה זצוק"ל במשך חמישים השנים האחרונות. היה זה עוד בהיותי תלמיד ישיבת חברון, כשפגשתי ברבינו מרן זיע"א כשיצא מחדר בית הדין לעיין בספרים. שטחתי בפניו קושייה חמורה בענייני זרעים שהציקה לי באותה עת. רבינו השיב לאלתר, אולם הרהבתי עוז והקשיתי על דבריו. לאחר מחשבה קצרה, נותר רבינו זיע"א ב'צריך עיון' והפליג לדרכו. כעבור חצי שנה (!) הגיע אלי בנו יבלח"א הגאון רבי בנימין דוד שליט"א עם תשובה בנויה להפליא. לאחר זמן התברר לי כי העיכוב במתן התשובה נבע מן העובדה שרבינו מרן זצוק"ל היה עסוק מאד והתפנה לענות לשואליו הרבים רק בין פורים לפסח, שכן אז הדיונים בבית הדין היו מועטים.

אוצר החכמות

■ מטו עמודי עולם

מאז שהרב'ה נפטר תכפו עלינו גזרות נוראות. השנה האחרונה הינה קשה מאד לעולם התורה, הדיינות והרבנות. נגזרו גזירות שטרם נראו בעשרות השנים האחרונות. נראה כי הכל ממש מתמוטט. וללא כל ספק, יש לכך קשר ישיר לכך שעד עתה עמד רבינו מרן זיע"א והגן על כל אלו. כעת, משנפטר המגן הגדול, שונאי הדת אזורי אומץ וקבלו כוח.

יש להבין, כי הגזירות הקשות על עולם התורה הן ברובן הגדול ידועות, אולם אלו המוטלות יום אחר יום על בתי הדין, ברובן הגדול נעלמות הן מעיני בני האדם. זכיתי לפגוש במרן הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך שליט"א לפני כמה שבועות במעמד סיום כתיבת ספר תורה בביתו של הגאון רבי משה אלישיב שליט"א. ראש הישיבה שליט"א נאנח על מצבו של עולם התורה, ולפתע שאל אותי מה נעשה בבתי הדין. משהשבתי כי המצב קשה מאד, נאנח ראש הישיבה שליט"א פעם נוספת. ניסיתי לנחמו ואמרתי כי בעמודי ספר התורה הפתוח לפנינו הובטח: "כי לא תשכח מפי זרעו", אולם ראש הישיבה שליט"א סירב להתנחם והפטיר כי ישנן דרגות בשכחה. הדאגה היא על

* מתוך דברים שנאמרו דרך שיחה בהזדמנויות שונות, נו"נ ע"י א' ממקורביו ע"פ הבנתו.

כך שאנחנו יורדים, ועל כך אין הבטחה. לאחר מכן המשיך ואמר כי מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל היה בקנה מידה של דורות קודמים וממילא בהסתלקותו איבדנו כמה וכמה דרגות של גדולה בתורה.

■ עולם הדיינות

^{הגמ' אבות} הגם שזה כבר עשרות שנים הוא כבר לא כיהן בתפקיד רשמי בביה"ד, מ"מ גם עשרות רבות בשנים לאחר שכבר עזב את ביה"ד, היה רבינו מרן זיע"א נושא על לוח ליבו את עולם הדיינות בשאלות יום יומיות ממש. הוא עודד וחיזק, תמך ונלחם ללא לאות וללא התחשבות בגילו המופלג. עד כדי כך הגיעו הדברים שבשנים הקודמות הייתה לו קביעות לכל דיין שחפץ בכך במשך חצי שעה בשבוע. אני זכיתי לקבל זמן יקר זה בכל מוצאי שבת. ישבתי במחיצתו באותו פרק זמן שהוקצב עבורי ושטחתי בפניו את כל הבעיות של השבוע האחרון ואף יותר. הוא ענה ותירץ, הקשה ופרך, ובדרך זו נשא את בתי הדין ממש כנשוא האומן את היונק.

רבינו זיע"א הרגיש תמיד את העול הכבד המונח על כתפיהם של הדיינים והיה מוכן לעזור ולסייע בעדם. צריכים להבין כי בבתי הדין מתדיינים מדי יום אנשים שרובם הגדול איננו שומר תורה ומצוות. תפקידו של הדיין הוא לשמור ולשמר את העם היהודי, לדאוג שלא יקרה חלילה מה שקרה בארצות הגולה כשחלק גדול מן העם היהודי התבולל ופשוט נעלם בין הגויים. אם חלילה לא תיעשה עבודה אמתית וקשה, אנו עלולים למצוא גם כאן בארה"ק התבוללות איומה. הלא חלק גדול מן הנוער נוסע לחוץ לארץ לאחר שירותו הצבאי וכדו', ועלול לשוב משם עם גויות רח"ל. אם הדיינים לא יהיו ערניים ואחראיים, ומעל הכל יראי שמים, הרי שגם כאן, בארה"ק, המצב יכול להיות נורא ואיום.

 רבינו זיע"א היה מתעניין על כל שאלה שנשאל על ידי דיינים ורבנים, בין אם יש לה משמעות ציבורית ובין אם פרטית. הוא נכנס לעובייה של שאלה או בעיה וירד לעומקה באופן פלאי ממש. זכורני כי פעם סיפרתי לו על בעיה כלשהי שהתעוררה בביה"ד. רבינו זיע"א כבר היה קרוב לגיל מאה, ולפתע לבש עוצמה ופשוט קם למלחמה. הוא החל לומר מה לעשות וכיצד לקדם את פני הרעה. על פניו לא ניכר כל מאמץ והיה נראה כצעיר מאד ביחס לגילו ולמצבו האמיתי. יצאתי החוצה מביתו והבנתי מהו 'להתדבק במידותיו של הקב"ה' - 'מה הוא איש מלחמה, אף אתה איש מלחמה'. כשזה נוגע לבורא העולם אין שיקולים של גיל, מצב בריאותי וכו'.

בנוסף, ראו אצלו חכמה מעשית בכל נושא ועניין. בכל שאלה הוא תפס את האמת המסתתרת מאחוריה; כאשר פעמים רבות כלל לא הוצרך לפסוק, היות שחשף בפני השואל את המציאות.

■ על קדושת העם

רבינו זיע"א חש צורך עז להגן ולשמור את קדושתו של העם היהודי. כצעד של מחאה והבעת צער, דיבר רבינו מרן זיע"א על אפשרות של ספרי יוחסין, אולם אף פעם לא הרשה להתקדם באופן מעשי לכיוון מרחיק לכת זה. רבינו זיע"א סבר שאין להפקיר את רובו של העם בארץ ובחו"ל, גם אם בהפקרות ניחא להו. הערבות לכלל ישראל וקיומו היא חובה ומצווה ולא להנאה ניתנה. בספרו "דברי אגדה" על פרשת השבוע פרשת פנחס, מבאר רבינו זיע"א מדוע זכה יהושע לרשת את משה רבינו בהנהגת עם ישראל ולא בניו של משה. זאת משום שבניו של משה שמרו את תורתם לעצמם ולא העבירוה לעם, משא"כ יהושע שדאג שכולם ילמדו תורה. רבינו זיע"א מציין כי התורה ניתנה על מנת שילמדו אותה וישתפו בה את כולם.

יש לדעת כי רבינו זיע"א עשה בתחום בתי הדין דבר בסיסי ויסודי מאין כמותו. כפי שכל בני התורה מכירים ויודעים על ההתמודדות עם המכשירים החשמליים לגבי שבת, וכפי שכולם מבינים שבחמישים השנים האחרונות השתנו המון דברים ואי אפשר להסתפק בלימוד שולחן ערוך עם משנה ברורה, אלא יש צורך לעיין בספריהם של פוסקי הדור האחרון כמרן בעל ה"חזון איש", מרן הגרש"ז, ה"קצות" ועוד, שכנו את פסקיהם על אותו בסיס, ורוב בני התורה לומדים את עניני הנהגת הבית עם ספרי האחרונים הללו; כך פעל מרן זיע"א בעולם הדיינות וחולל בו מהפכה של ממש. ובניגוד להלכות שבת שהן נחלת הכלל, הרי שנושא זה של עולם הדיינות, רוב רובו של הציבור איננו בקי ואינו יודע על מה מדובר.

אבאר את דברי במספר דוגמאות. בשולחן ערוך אהע"ז, ישנו כלל כי כאשר ישנה מחלוקת בין בעל לאשתו קשה להביא עדים. ישנה נאמנות מסוימת עפ"י חזקה (גיטין סד) שאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. באחת הפעמים הגיע לפנינו תיק קשה ומורכב של כפיית גט, ורצינו להאמין לאישה עפ"י כלל ידוע זה. הצעתי את הדברים קמיה רבינו זצוק"ל, ולהפתעתי התעניין רבינו זיע"א האם יש לאותה אשה עורך דין שבא יחד עמה לבית הדין. משהשבתי בהן, אמר רבינו זיע"א כי אינו סומך על חזקה זו כשיושב עורך דין לצדה של האישה ורומז לה מה לומר ומתי, והיא בטוחה שהוא עוזר ומסייע לה. "במקרה כזה", אמר רבינו זיע"א. "האשה בוודאי מעיזה פניה".

צריכים להבין כי לקחת כלל יסודי ולפסוק שבזמננו ובמצבים מסוימים הוא לא מתאים, יכול רק רבינו זיע"א.

דוגמה נוספת: בתחום של שולחן ערוך חו"מ, על פניו למי שאיננו בקי דיו, לא השתנו הרבה דברים, אך השינויים והחידושים אכן רבים. לדוגמה, ישנו כלל של "דינא דמלכותא דינא". בדין זה ישנה מחלוקת הפוסקים. לדעת "הבית יוסף", כלל זה תקף רק בענייני מיסים, והרמ"א מרחיב דין זה ואומר שהוא תקף גם בעניינים של תקנת המדינה. בנוסף, ישנה מחלוקת מה הדין לגבי ארץ ישראל: האם קיים בה דינא דמלכותא, או שמא ארץ ישראל איננה בבעלות המלך ואינו יכול לעשות בה מה שחפץ.

 באחת ההזדמנויות באה לפני ביה"ד תביעתם של בעלי דירות שטענו כנגד "חוק הגנת הדייר". בעבר, טרם הוקמו חברות כמו "עמידר" וכדו', רוב הדירות היו בבעלות פרטית. בעלי הדירות השכירו אותן, והיה חשש שהם יעלו את מחירי השכירות באופן שרירותי ולאנשים לא יהיה היכן לגור. המדינה חוקקה את 'חוק הגנת הדייר' האומר כי לא ניתן לסלק אדם מדירה בה הוא מתגורר עד סוף ימיו, וכן אי אפשר להעלות את השכירות באופן שרירותי. בבית הדין טענו בעלי הדירות כי זה חוק הינו גזל, שכן הדירות שייכות להם וזכותם לעשות בהן כרצונם.

אולם, רבינו זיע"א קישר בין פסיקתו של מרן בעל החתם סופר זיע"א בעניין "ארץ היין" שהייתה בהונגריה למקרה זה. בחבל ארץ זה גדלו ענבים משובחים מאד והסוחרים נדרשו לקבל רישיון מטעם המדינה. בתחום היין החלה תחרות פרועה שגרמה שחלק מבעלי הזיכיון-התפרנסו ברווח, והאחרים לא הצליחו למכור כלום. לאור המצב, החליטה המדינה כי כל רכישה של סיטונאי מורשה תצטרך להיות מדווחת בכמה הוא קנה ובכמה מכר, ובסוף השבוע היו מחשבים את הרווחים ומחלקים אותם בין כל הזכיינים. כשבאו הדברים לפני החתם סופר, הוא קבע כי אם דבר זה היה בא לפני חכמי ישראל הם היו צריכים בעצמם לקבוע תקנה שכזאת, וממילא יש לה תוקף של דינא דמלכותא. מכאן הסיק מרן הגרי"ש זיע"א, כי בעניין שכירות דירות בזמננו יש צורך להגן על האוכלוסייה; ולו בא הדבר לפני חכמים היו רואים צורך לתקן כעין החוק הנזכר כדי למנוע את העלאת מחירי הדירות וזריקת דייריהן לרחובה של עיר, וממילא יש לה תוקף של דינא דמלכותא.

גם כאן, הוצרכנו לראיתו והסתכלותו הבהירה של רבינו זיע"א, שיכול היה להביט ולקבוע בבעיות המתחדשות ובאות.

אספר לכם עובדה מעניינת. פעם בא לפני ביה"ד תיק סבוך. מדובר היה באשה שעלתה מחוץ לארץ, וביישוב בו התגוררה היה רינון שהיא נישאה בעבר לאדם ולא קבלה ממנו גט, וכעת היא חיה למעשה עם אדם ללא שהתגרשה מבעלה הראשון. הרינון היה כל כך חזק עד שהיא באה לביה"ד ובקשה לקבל הכשר. בבואה לביה"ד הביאה עמה עדים שהעידו כי בזמן שקבלה את טבעת הנישואין מבעלה הראשון, זרקה את הטבעת מאחר ואלו היו קידושין בעל כורחה. נכנסנו למעונו של רבינו זיע"א והצגנו בפניו את הדברים. רבינו זיע"א לא התרגש מן העדויות הללו והנחה אותנו כיצד לבחון את האמת. לדבריו, יתכן שיש כאן שקר, היות: א. כבר חלפו חמישים שנה. היום כידוע, אין מורא בית דין כפי שהיה בעבר, וממילא ייתכן מאד שהעדים הללו משטים. ב. ישנן סתירות בדברי העדים. ג. מדוע בדיון הראשון בבית הדין לא טענה שזרקה את הטבעת? אלא שמישהו לימד אותה מה ואיך לומר. היה זה שיעור מאלף. רבינו זיע"א פשוט פתח לנו את העיניים ולימד אותנו כיצד להסתכל נכוחה על הדברים שבאים לפנינו.

רבי יצחק אלחנן זצוק"ל מקובנא שהיה פוסק הדור בימיו של בעל ה"בית הלוי" זיע"א, היה אומר שכשבאה לפניו שאלה של עגונה, דבר ראשון היה בודק מה נראה לו בשכלו - האם הבעל חי או מת. הוא פשוט היה מסתכל לפי נתוני הסיפור שהגיעו אליו, האם המציאות כפי שהיא מוצגת בפניו אכן נראית אמינה. רק אחר כך היה בודק את היכולת להתיר ולסמוך על הכרתו לפי כל כללי התורה והפוסקים. זכינו פעמים רבות לראות כי מרן זיע"א הלך בדרך זו, ועמדה לו כעזר חכמתו העילאית ויראת שמים טהורה שפיעמה בו.

כבר בתקופה שהתחלתי להיות דיין ברחובות הייתי מרבה להיכנס אליו לשטוח את ספקותיי, בא' הביקורים בזמן מלחמת המפרץ הראשונה הגיעו לפני בני זוג להיוועץ עם רבינו בענין שלום בית. אני הייתי אמור להיכנס אחריהם, אלא שלפתע פרצה אזעקה וכל אלו שהיו בבית נכנסו לחדר האטום, ורבינו זיע"א הורה לכולם להיכנס עמו. ואז שמעתי את רבינו לוחש לבני הזוג: הענין שלכם לא מתאים שנוכל לדבר עליו כאן בפרהסיא, שיש כאן עוד אנשים בחדר, כיון שצריכים הם להיות כאן מחשש לפיקוח נפש, לכן מי שאחריכם בתור, הרי שאת הדברים שבא לדבר עליהם אפשר לדבר גם בגלוי, כשכולם שומעים, ולאחר מכן כשיצאו כולם נוכל לחזור לדבר איתכם.

■ הכימא דיהודאי

במשך כל השנים ידעו כולם ודיברו על החכמה המופלאה של רבינו זיע"א, כולם עמדו כבר על ההתמדה העצומה של רבינו זיע"א וכיצד היה שקוע כל כולו בלימוד, והיה צריך למשוך את תשומת ליבו כדי שיוציא את ראשו מהגמרא. אבל למעשה יש כאן תמיהה לא מובנת. הרי הוא יושב ולמד כל השנים ב'אוהל שרה', ואיך הוא למד שם להכיר בני אדם? אלא הפשט בזה, שהוא רצה להבין את משפטי התורה, אבל בהיות וכדי לדעת את משפטי התורה צריך לדעת את המציאות, אז כמו שהוא היה מעמיק וחוזר שוב ושוב כדי לדעת את הפשט בגמרא, באותה מידה, הוא גם היה חושב ומעמיק כדי להכיר את המציאות. ולכן, גם ב'אוהל שרה' הוא למד להכיר את המציאות.

 אספר לכם מעשה נורא. פעם הגיע יהודי לחותני הגאון רבי ברוך נאה זצ"ל שהיה תלמיד חכם גדול ומפורסם, ובפיו שאלה נוראה. אותו יהודי שהיה ממכיריו של חותני סיפר, כי קרוב שלו לווה הלוואה בשוק האפור, והתכחש להלוואה. המלווה לקח כמה בריונים, והם תפסו את הלווה והעבירו אותו למקום מסתור בגליל כדי לנסות ולהוציא ממנו את הכסף. אותם בריונים פנו לאותו יהודי שבא לחותני ואמרו לו; אנחנו רוצים לפעול בדרך שנראית לנו הגונה, ולכן נראה לנו, שאם תבוא איתנו למקום מסתור שבו אנחנו מחזיקים בלווה, והרי אתה יודע את האמת שהוא לווה את הכסף, ותעיד בפניו ובפנינו יחד שהיתה הלוואה, אז הוא יישבר. עכשיו הוא מנסה להתכחש, אבל אם תעיד בפניו הוא לא יתכחש יותר. אבל דע לך, הם המשיכו ואמרו לו, שאם לא תבוא איתנו, אז נפגע בבני המשפחה שלך.

השאלה שהוא הציג בפני חותני היתה נוראה: אם אלך איתם, ובסופו של דבר הלווה יסרב לשלם, הרי שאני מסכן אותו כי הם יפגעו בלווה, ואם לא אלך איתם, הם יפגעו בבני משפחתי ואני מסכן אותם. חותני קרא לי ואמר: אני לא יכול לענות על שאלה קשה כזו, תלך ותשאל את רבינו, את רבי יוסף שלו. רק הוא יכול להכריע בשאלה כזו. הלכתי לרבינו זיע"א והצגתי בפניו את כל הענין. אחרי שסיימתי לשאול, ענה לי רבינו בחיוך: 'תגידו לי, המאפיה מחכה שאני אפסוק?'. והוא המשיך ואמר, וכאן אפשר לראות את עומק ההבנה שלו את המציאות בחכמתו העצומה: כאן לא מדובר ברוצחים, כי אם יש להם סבלנות עד שאתן להם תשובה, אז זה לא רוצחים ולא אנשים מסוכנים. אמנם המלווה לקח בריונים אבל הם בסך הכל שכירי חרב. הם פועלים לפי ההדרכה שלו, והוא כנראה אדם הגון שלא רוצה להרוג ולא לפצוע לא

את הלווה ולא את העד או משהו ממשפחתו, אבל הם רוצים להוציא את הכסף ממנו, ואת הכסף הזה אי אפשר להוציא בבית הדין או בבית משפט, כי בשוק האפור, אין את הדברים האלו, ולכן אין להם דרך להוציא את הכסף, אבל הם רוצים להיות קרובים לדין, ולכן הם רוצים שאותו אדם יבוא לתת עדות בפניו, ושהוא יודה שאכן קיבל את ההלוואה, ואז הם יצליחו להוציא את הכסף, וזה בכלל הדין של 'עביד איניש דינא לנפשיה', ולכן העד יכול ללכת איתם, ולא יקרה כלום.

^{אוצר החכמה} **ישבתי** ושמעתי את הדברים ופשוט נדהמתי. חשבתי על הדברים שאמר לי רבינו זיע"א הרבה זמן, עד שהגעתי למסקנה, שכבר מהרגע הראשון הוא קלט את כל הענין כפי שאמר לי במשפט הראשון שלו: האם הם מחכים עד שאני אפסוק? שכאן אין עסקי נפשות ולא פציעות, אלא עסקי ממונות בלבד של 'עביד איניש דינא לנפשיה'. גם הענין הזה היה לי מוקשה, שהרי כל הדין הזה נאמר כשבית דין לא יכול להוציא ממון, אבל אם אפשר להוציא את הכסף בבית דין, אין את הדין הזה, אלא שכאן היה פשוט לרבינו זיע"א, שעל תנאי זה נכנסו הלווה והמלווה לעסקה, וכאילו שיש הסכם ביניהם שלא יפנו לבית דין והם ויתרו מראש על סמכות בית דין לפסוק בענינם, ולכן יש כאן 'עביד איניש דינא לנפשיה', - זה היה השילוב הנדיר של הכרת המציאות וההלכה גם יחד בצורה ממש עמוקה ומרחיקת ראות, שאנו בשכלנו לא היינו מסוגלים לתפוס את זה. כל אלו שטיפלו בשאלה הזו, היו בפחד וחשש מהסיכון הגדול שיש לכל אפשרות, אבל רבינו לא היה מבוהל כלל כי ראה את המציאות בתחילה.

 כך ניתן להרחיב בדוגמאות עד בלי די, באופנים שונים שראה רבינו זיע"א את הבנת המציאות בענינים שונים. בשנת תש"ן מוניתי לכהן כאב"ד באשדוד, וזאת כדי שגם שם יהיה אפשר לכתוב גיטין, אחרי תקופה שכל הגיטין של תושבי אשדוד נעשו ברחובות. הדבר הראשון שהיה צריך זה לקבוע את שם העיר כדי לדעת כיצד לכתוב את שם העיר בגט. אם יש לעיר מספר שמות צריך להזכיר את כל השמות של המקום. היום כולם יודעים שלעיר אשדוד קוראים אשדוד, אבל כשהתחלתי אז לברר היו מספר אנשים שאמרו לי, שיש שם קדום לעיר, שקראו לה "אשדוד ים". הדבר היה נראה לי מוזר, ואחרי שחקרתי את הנושא אכן התברר, שישנם אנשים שקוראים למקום "אשדוד ים". הסתבר, שהעולים הראשונים שהגיעו לארץ ממרוקו בשנת תש"ך, הובאו לאשדוד, ובנו עבורם שכונה ששמה "אשדוד ים", והם כבר קראו לכל העיר בשם הזה. בתחילה סברתי, שהמקור של השם נובע מכך, שאת השם אשדוד נתנו פלישתים, ומאחר והם לא רצו את השם הזה לכן הם הוסיפו את המילה "ים".

הלכתי לרבינו זיע"א, והוא אמר לי, שאין זה משנה מה הסיבה איך קוראים לעיר, אלא שאבדוק האם קוראים לעיר בפועל אשדוד ים או לא, וכמה אחוזים אכן קוראים כך לעיר. חשבתי לעצמי כיצד אוכל לבדוק זאת? הלכתי לתחנה המרכזית באשדוד, כדי לבדוק ^{כיצד} כיצד אותם נהגים שמגיעים לעיר מערים אחרות שומעים מאלו שעולים לאוטובוס "אני צריך לאשדוד", או "אני צריך לאשדוד ים". חלק מהנהגים אמרו לי, שאף פעם לא שמעו מנוסעים את השם "אשדוד ים", וחלק אמרו שהם שומעים כך מאנשים מבוגרים יותר.

חזרתי לרבינו והוא עדיין הסתפק, אבל אז הצגתי שאלה נוספת: היות וקיימת שכונה בעיר שהשם שלה הוא 'אשדוד ים', אז אם נכתוב בגט את שם העיר כך, יחשבו שהכוונה לשכונה, כך שלא יועיל אם נכתוב כך.

בסופו של דבר פניתי לוועדת השמות הממשלתית, והם פתחו בפני את ספר השמות שם הראו לי שבשנת תשכ"ה או כ"ו התקבלה החלטה, שהשם אשדוד ים ימחק ולא יופיע יותר, והשם של העיר הוא אשדוד בלבד. סיפרתי זאת לרבינו מרן זיע"א, והוא השיב ואמר: עכשיו נפתרה השאלה. שאלתי, הרי בשמות אנשים בגיטין לא הולכים לפי התיאוריה, אלא בפועל באיזה שמות קוראים להם, ומאחר וישנם עדיין אנשים שקוראים לעיר אשדוד ים, א"כ מה זה עוזר שועדת השמות החליטה אחרת? ואז השיב לי ואמר: לגבי שם של עיר, זה הולך לפי המסמכים השונים ששולחים כל הגורמים העירוניים והממשלתיים וכיצד הם יכתבו את שם העיר, כך שגם אם יש עדיין כאלו שקוראים לעיר בשם אשדוד ים, הרי בעוד מספר שנים זה כבר יסתיים, ולא יקראו כך לעיר, אז ממילא זה מה שקובע בעצם את שם העיר.

■ ליבם של ישראל

רבינו מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א התבטא על רבינו זיע"א ואמר כי אילו היה חי גם בדורות קודמים, היה זוכה להיות מן הגדולים. בעינינו ראינו שגם חוגים שאינם משתייכים לחוגיו של מרן זיע"א העריצוהו והבינו שפסקיו גבוהים ומרוממים מעל כולם. כפי הנראה, זה חלק ממעשה נפלאותיו של הקב"ה ששתל בדורנו איש מורם מעם כמרן זיע"א. כפי שמרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל התגורר בארצות הברית ופסקיו התפרסמו והתקבלו בכל קצוות תבל, כפי שפסקיו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל התפרסמו והתקבלו, כך זכינו אנו לפוסק כמרן זיע"א שהאיר את כל העולם בפסקיו.

לאחר הלווייתו הגדולה של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, שמעתי משל נפלא שביאר את התמיהה שאחזה ברבים כיצד הגיעו כל כך הרבה אנשים מכל חלקי הארץ ממש להלוויה. ובכן, כאשר אדם עובר ל"ע התקף לב, או כאשר פעולות הלב איננה תקינה, אזי האברים הראשונים שמרגישים בשינוי ונותנים מיד את אותותיהם הם דווקא האברים הרחוקים יותר מן הלב. הם מרגישים מיד בחוסר זרימת הדם, אולם האברים הקרובים יותר עדיין נמצאים תחת הרושם של פעולת הלב שהייתה. וא"כ, אלו המרגישים מיד בחסרונם של האדם הגדול הם דווקא הרחוקים יותר. להם נחסר מיד החמצן, ואצלם בולט יותר מכל החיסרון והאובדן.

רבינו זיע"א היה ליבו הפועם של העם בארץ ובחו"ל, ומכוחו קבלו פסיקות והבהרות אם באופן ישיר ואם על ידי רבני הציבור. הציבור, כאמור, חש אליו קרבה. זכות יתירה הייתה למרן זיע"א שביתו היה פתוח במועדים שקבע לכך לכל שואל, לרבנים, לתלמידי חכמים וכל עמך בית ישראל. כל אחד ואחד שרצה בכך, זכה במשך השנים לראות בזיו פניו ולהתחבר עם מאורם של ישראל.

■ על האמת

בנוסף, יש לציין כי כולם חשו אצל רבינו את האמת והחינוך שהקרין לכל הסובבים. הם ידעו והבינו שמדובר באדם מורם מעם והתקרבו אליו. זכורני בימי צעירותי, שהסתובב בכל עולם הישיבות הסיפור הבא: רבינו הגדול מרן הגרא"מ שך זצוק"ל מסר שיעור בשיבת פוניבז'. אחד הבחורים הקשה קושיה חמורה, ומרן הגרא"מ שך זצוק"ל ירד מן הדוכן. סיפור אדיר זה עשה רושם יותר מכל דבר אחר. לא היה שייך שלא להתפעל ולהתרגש ממידת האמת והיושר העצום שהיו בו במרן ראש הישיבה זצוק"ל. זה חניך יותר מעשר שיחות מוסר. כך ראינו אצל מרן הגר"ש זיע"א דוגמה של איש האמת שאינו זו כמלוא נימה מההלכה הצרופה וניצב ללא חת על משמר ההלכה.

בהנהגת הציבור של רבינו זצוק"ל, אותה קבל לידי מדי רבינו הגדול מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, ראו את ההנהגה והמלחמה שאחז בידיו.

באחת ההזדמנויות עסקתי בשאלה ציבורית כבדת משקל שרבינו זיע"א הורה שיש להילחם למענה. המלחמה הייתה קשה מנשוא. אנשי זדון נלחמו בכל כוחם כשהם מגייסים כצפוי את כלי התקשורת לעזרתם. הרגשתי שזה פשוט 'לא הולך', ואמרתי לרבינו זיע"א כי יתכן שזה איתות משמים המורה לנו לסגת. מרן זיע"א הגיב על אתר:

"וכי אנחנו יודעים מה נעשה בשמים?! אנחנו רק יודעים שהתורה דורשת מאתנו להילחם על דבר זה, וזה תפקידנו. איננו מסתכלים על הרגשים ולא תרים אחרי רמזים ואותות". סיפור זה אפיין מאד את צורת הנהגתו הציבורית: 'אני עושה רק מה שהקב"ה מצווה אותי ולא מעניין אותי כלל מה יעשה הצד שכנגד'.

ייתן השם יתברך, שבזכות האמת והעוז שהייתה דרכו, ד' ייתן עוז לעמו וירם קרן תורתו וישיב שופטינו כבראשונה אכי"ר.

הערות

הערות